

Столбовий Віктор Петрович,
доцент кафедри адміністративної діяльності Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук,
доцент Столбова Валентина Володимирівна, *доцент*
кафедри адміністративної діяльності Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник

АЛГОРИТМ ДІЙ ДІЛЬНИЧНОГО ІНСПЕКТОРА МІЛІЦІЇ ПІД ЧАС РЕАГУВАННЯ НА ЗЛОЧИНИ ПРИВАТНОГО ОБВИНУВАННЯ

Мета дослідження- удосконалити алгоритм дій дільничних інспекторів міліції (далі - ДІМ) під час реагування на злочини, що відносяться до справ приватного обвинувачення.

Актуальність дослідження. Вивченням проблеми підготовки ДІМ до ефективного застосування чинного законодавства з питань реагування на злочини, що відносяться до справ приватного обвинувачення та вироблення шляхів удосконалення їх діяльності, у вітчизняній літературі досліджено недостатньо. Виконуючи свої функціональні обов'язки, дільничні інспектори міліції досить часто реагують на правопорушення, пов'язані з насильством в сім'ї. Очевидно, що матеріали про події і злочини, які не вносяться до Єдиного реєстру досудових розслідувань, розглядають дільничні. За такі правопорушення передбачена не лише адміністративна, а й кримінальна відповідальність. Значна частина злочинів, пов'язаних з насильством в сім'ї, носить характер справ приватного обвинувачення. У КПК 1960 року таких статей було три. У новому КПК України 2012 року таких статей є 60 [1, с. 209-211].

Реагуючи на виклик, ДІМ не завжди знає обставини події, чи подія носить адміністративний характер, чи кримінальний злочин. Лише прибувши на місце події і з'ясувавши обставини, йому стає відомо про те, що у діянні є склад адміністративного правопорушення чи склад злочину.

Однак, виходячи із змісту ст. 478 КПК України [1, с. 211], право відкриття кримінального провадження належить виключно потерпілому або його законному представнику. У разі, коли потерпілий виявив бажання про притягнення особи до кримінальної відповідальності, то алгоритм дій ДІМ зрозумілий. Він роз'яснює для потерпілого зміст ст. 478 КПК України [1, с. 211] і у разі отримання такої згоди, негайно інформує оперативного чергового ОВС і просить направити на місце події слідчо-оперативну групу (далі - СОГ). У разі, якщо злочин пов'язаний з насильством в сім'ї, у результаті якого потерпілому завдані тілесні ушкодження, і на місці є слідові картина злочину (сліди крові, предмети, які використовувались у якості знаряддя злочину: ніж, інші предмети, в тому числі, і побутового призначення (чайник, качалка тощо)), ДІМ має діяти за таким алгоритмом:

надати першу медичну допомогу потерпілому, за необхідності іншим учасникам події; в залежності від характеру і ступеню тяжкості тілесних ушкоджень, викликати швидко медичну допомогу, для надання більш кваліфікованої медичної допомоги, чи навіть госпіталізації потерпілого чи інших учасників події. Про ці обставини доповісти оперативному черговому ОВС і чекати на СОГ.

До прибуття СОГ ДІМ здійснює охорону місця події (слідові картину злочину), не дозволяє потерпілим, підозрюваним чи іншим особам порушувати слідові картину (витирати сліди крові, переміщувати з місця на місце предмети, що були знаряддям злочину тощо). Під час прибуття СОГ ДІМ доповідає про встановлені ним обставини старшому СОГ і далі діє за його вказівкою.

Однак, виходячи з вимог ст. 478 КПК України [1, с. 211] зовсім іншим буде алгоритм дій ДІМ, коли потерпілий, реалізуючи своє право, відмовляється від притягнення особи до кримінальної відповідальності навіть за наявності ознак злочину, що відноситься до категорії приватного обвинувачення. У цьому випадку ДІМ зобов'язаний:

1) роз'яснити для потерпілого зміст ст. 478 КПК України [1, с. 211] про те, що дане діяння відноситься до злочину приватного обвинувачення і що йому належить право притягувати особу до відповідальності або не притягувати і що це право він може реалізувати на протязі строку давності притягнення до кримінальної відповідальності;

2) роз'яснити у відповідності до вимог ст. 49 КК України та санкції статті вчиненого злочину, який строк давності притягнення до кримінальної відповідальності, а також те, що потерпілий в межах зазначеного строку має право ініціювати притягнення особи до кримінальної відповідальності;

3) у разі відмови від притягнення особи до відповідальності, ДІМ здійснює наступні заходи:

3.1) приймає відповідну заяву від потерпілого;

3.2) приймає пояснення від потерпілого у якому має бути детально викладено обставини події і предмет доказування (час, місце, спосіб і обставини вчиненого злочину);

3.3) приймає пояснення від особи, яка вчинила злочин у якому має бути детально викладено обставини події і предмет доказування (час, місце, спосіб і обставини вчиненого злочину);

3.4) відповідно до вимог пункту 4 ст. 11 Закону України «Про міліцію» виносить особі, яка вчинила злочин, офіційне застереження про неприпустимість протиправної поведінки;

3.5) у разі їх виявлення приймає пояснення від свідків, у якому має бути детально викладено обставини події і предмет доказування (час, місце, спосіб і обставини вчиненого злочину);

3.6) у разі, якщо є слідова картина злочину, фіксує її за допомогою фото-відео з телефона;

3.7) про обставини реагування на подію готує детальний рапорт, у якому викладає обставини події і предмет доказування. Правильне описання вчиненого злочину з чітким виділенням основних ознак об'єктивної сторони злочину(суспільна небезпечність діяння, наслідки та причинний зв'язок між ними, а також факультативні ознаки: час, місце, спосіб, обставини вчинення злочину), а також, за наявності слідової картини, про застосування фото- відео-фіксації;

3.8) у разі виклику швидкої медичної допомоги, фіксує характер тілесних ушкоджень і можливу ступінь тяжкості, повні дані лікаря, номер бригади та повну назву лікарняного закладу, контактні телефони;

3.9) роз'яснює потерпілому про необхідність лікування (амбулаторного, стаціонарного) з метою недопущення в подальшому негативних наслідків для здоров'я та можливість отримання акту судово-медичної експертизи про характер і ступінь тяжкості тілесних ушкоджень за власною ініціативою та власні кошти, які в подальшому при виявленні бажання можуть бути використані у якості доказу;

3.10) доповідає матеріали оперативному черговому для реєстрації їх в журналі єдиного обліку;

3.11) після доповіді керівництву ОВС, отримує матеріали та у відповідності до вимог Закону України «Про звернення громадян» та вимог ст. 478 КПК України готує висновок про завершення розгляду матеріалів за відсутності бажання потерпілого;

3.12) готує письмову відповідь особі про результати розгляду заяви;

3.13) матеріали передає на зберігання до підрозділу документального забезпечення ОВС.

Отже, правильний алгоритм дій дільничних інспекторів міліції під час реагування на злочини, що відносяться до справ приватного обвинувачення, сприятиме ефективній роботі ОВС та захисту прав і свобод громадян.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: текст відповідає офіц. станом на 1 лютого 2013 р. - К.: Національний книжковий проєкт, 2013.272.